

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*) vyhnízdila na rybníku Žabakor v Českém ráji

Bearded Tit (Panurus biarmicus) nested on Žabakor fishpond within the Czech Paradise area (Mladá Boleslav district)

Jaroslav Klápště & Josefa Klápšťová

Železná 97, 468 22 Železný Brod

Rybník Žabakor (50°33'N 15°03'E, kvadrát 5456) je největší rybník v oblasti Českého ráje. Nachází se východně od obce Březina (okres Mladá Boleslav) v nadmořské výšce 223 m. Velikost vodní plochy je 63 hektarů. Na východní straně rybníka jsou poměrně rozsáhlé rákosiny, na jižní straně je úzký pruh rákosí s keří. Od roku 1998 je Žabakor přírodní rezervací. Rybníkem protéká potok Žehrovka, který pramení v Prachovských skalách a u obce Březina se vlévá do řeky Jizery. Rybník Žabakor býval v minulosti velmi bohatý na ptáky. Byla zde mj. velká hnízdní kolonie racka chechtavého (*Larus ridibundus*) a potápky černokrké (*Podiceps nigricollis*). Dnes je lokalita na ptáky mnohem chudší, ale přesto je zajímavá. Od roku 1999 se tam věnujeme odchytním a kroužkování ptáků za účelem studia populační dynamiky, od roku 2004 také v rámci odchytního projektu CES. Každý rok uskutečníme průměrně 20 odchytní. Některé výsledky kroužkování jsme uveřejnili dříve (KLÁPŠTĚ & KLÁPŠŤOVÁ 2006, 2008). Do dnešní doby jsme okroužkovali na Žabakoru 5 990 ptáků 66 druhů. Z toho jsme získali 10 zahraničních zpětných hlášení a sedm ptáků jsme kontrolovali s kroužky cizích kroužkovacích stanic.

Na našem území patří sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*) mezi vzácně hnízdící druhy. Hnízdí jen na nemnoha rozptýlených lokalitách (ŠTASTNÝ *et al.* 2006). Jak uvádějí del HOYO *et al.* (2007), mláďata sýkořic opouštějí hnízdo obvykle 12–13 dní po vylíhnutí – často dříve, než jsou schopná létat. Na podzim se mohou objevit v místech, kde se běžně nevyskytují. Část populace je stálá, část se potuluje a může podnikat hromadné přelety na větší vzdálenosti. Rok od roku vykazuje značné výkyvy v početnosti i na lokalitách, kde hnízdí pravidelně. Charakteristická je pro ně soudržnost páru i v mimohnízdním období a při přesunu na jiné lokality, jak dokumentují také HOŘÁK *et al.* (2003). Během našich výzkumů jsme až do roku 2007 na Žabakoru nikdy nezjistili sýkořice vousaté ani v době hnízdění, ani jindy. Pravděpodobně se tam během této doby vůbec nevyskytovaly. Přestože se při hnízdění sýkořice chovají celkem nenápadně, jsou naopak velice nápadné a vokální po vyvedení mláďat, když se potulují v rodinné skupině rákosinami (ARLOTT 2007, vlastní pozorování). V tomto příspěvku chceme upozornit na vyhnízdění sýkořice vousaté v rákosinách rybníku Žabakor, zjištěné odchytem čerstvě vyvedených mláďat.

Při odchytní ptáků v rámci projektu CES dne 22. května 2007 jsme zastihli v rákosí skupinu pěti sýkořic, z nichž dvě byly odchytny. Podle oranžově žlutého zobáku a černé uzdičky byli určeni jako juvenilní samci (pro určovací znaky viz foto v příloze). Sotva létali, měli krátké ocásky. Nepochybně nedávno opustili hnízdo přímo na této lokalitě, protože čerstvě vyvedená mláďata nemohla

přiletět odjinud. Při další návštěvě a odchytu na Žabakoru dne 1. června 2007 jsme slyšeli v dále sýkořice volat, ale žádná se nechytila, ani jsme je už víckrát neviděli. Šlo tedy o výjimečné zahníždění jednoho páru. Se sýkořicemi jsme se na Žabakoru setkali zase až na podzim. Dne 22. října 2007 se chytila jedna samice a 5. listopadu 2007 se chytila najednou celá skupinka. Kroužkovali jsme jich sedm (3MM a 4FF) a kontrolovali jednu samici s polským kroužkem GDANSK K5A9309. Byla kroužkována 16. července 2007 na lokalitě Wojnowice, Wielkopolskie (51°56'N 16°43'E), 192 km od Žabakoru.

Nejbližší pravidelná hnízdní lokalita je Novozámecký rybník u obce Jestřebí (50°33'N 14°35'E) na Českolipsku, v přímé vzdálenosti 32 km od Žabakoru. Sýkořice ojediněle vyhnízdily i na 13 km vzdáleném Červenském rybníku u Dolního Bousova (50°27'N 15°08'E) v červnu 1985 (KVEREK 1986). Za posledních devět let jsme okroužkovali u nás na čtyřech lokalitách celkem 1 734 sýkořic vousatých: na Novozámeckém rybníku (okres Česká Lípa) 1 641, 76 na rybníku Zrcadlo u Kopidlna (okres Jičín), sedm na Bohdanečském rybníku (okres Pardubice) a 10 na rybníku Žabakor (okres Mladá Boleslav).

Souhrn

Během našeho odchytu a kroužkování ptáků v rámci projektu CES dne 22. května 2007 v přírodní rezervaci Žabakor (okres Mladá Boleslav) jsme chytili do nárazové sítě dva čerstvě vyvedené (sotva létající) juvenilní samce sýkořice vousaté (*Panurus biarmicus*). Jedná se o první doložené hníždění sýkořice vousaté v této přírodní rezervaci.

Summary

During the bird-ringing within the frame of the CES project (Constant Effort Sites) on the 22nd May 2007 in the Žabakor fishpond Nature Reserve (Mladá Boleslav district, 50°33'N 15°03'E, altitude 223 m; 63 ha fishpond with large reedbeds), we captured two freshly fledged juvenile males of the Bearded Tit (Panurus biarmicus). This is the first documented breeding of the Bearded Tit in this Nature Reserve.

Literatura

- ARLOTT N. 2007: Birds of the Palearctic – Passerines. *Harper Collins, London.*
- HOŘÁK D., PROCHÁZKA P., CEPÁK J. & ZÁRYBNICKÝ J. 2003: Tahové poměry sýkořic vousatých (*Panurus biarmicus*) na území České republiky a Slovenska. *Sylvia* 39: 79–94.
- del HOYO J., ELLIOTT A. & CHRISTIE D.A. (eds) 2007: Handbook of the Birds of the World. Vol 12. Picathartes to Tits and Chickadees. *Lynx Edicions, Barcelona.*
- KLÁPŠTĚ J. & KLÁPŠŤOVÁ J. 2006: Dosavadní výsledky kroužkování ptáků v přírodní rezervaci Žabakor. *Z Českého ráje a Podkrkonoší, supplementum 11: 186–193.*
- KLÁPŠTĚ J. & KLÁPŠŤOVÁ J. 2008: Stručný přehled našeho kroužkování ptáků v letech 1997–2006. *Kroužkovatel* 5: 30–34.
- KVEREK P. 1986: Hníždění sýkořice vousaté (*Panurus biarmicus*) u Mladé Boleslavi. *Zprávy ČSO* 29: 7–8.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice. *Aventinum, Praha.*